

ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Смоквіна Г.А. к.е.н., доц.,
Євдосюк.О.Ю.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Діяльність підприємств України в умовах економічної кризи вимагає пошуку дієвих механізмів збереження майна, дотримання нормативно-правових актів в процесі організації системи обліку та своєчасного виявлення помилок в обліку та звітності. За таких умов виникає потреба у методі обліку, який забезпечив би співставлення фактичної наявності ресурсів підприємства, господарських процесів та результатів з даними документації облікових фактів. Таким методом якраз і є процес інвентаризації основних засобів, що дозволяє співставити фактичну наявність майна та зобов'язань з даними облікової системи, виявити нестачі та лишки цінностей, визначити порядок дотримання умов їх зберігання та перевірити реальність вартісної оцінки ресурсів на момент здійснення перерахунку, що і зумовило актуальність обраної теми.

Дослідження питань проведення інвентаризації основних засобів, її теоретичних основ, напрацювання нових підходів до її практичного проведення висвітлено у наукових працях багатьох вчених-економістів, зокрема, Бутинця Ф.Ф., Дем'яненка М.Я., Калюги Є.В., Кужельного М.В., Лінника В.Г., Сука Л.К., Цал-Цалко Ю.С., Швеця В.Г., Вериги Ю.А., Корінька М.Д., Лемішовської О.С., Пантелеєва В.П., Пархоменка В.М., Сопка В.В. та інших. Проте зміни нормативно- правової бази зумовлюють потребу в постійному удосконаленні основних елементів методу інвентаризації основних засобів в ринковому конкурентному середовищі суб'єктів господарювання.

Особливої уваги потребує розгляд питань інвентаризації основних засобів, оскільки з основними засобами як об'єктом обліку пов'язані багато проблем сучасної української економіки: недостатня конкурентоспро-можність продукції у зв'язку з надмірним фізичним і моральним зносом устаткування, низька фондovіддача та інвестиційна активність, недостатньо реальна оцінка активів, завищене податкове навантаження при надлишковому майні. Посилюється вплив обліку основних засобів, як на фінансовий стан суб'єктів господарювання, так і на якість представленої ними звітності. Тому правильність відображення в обліку операцій з основними засобами в справжніх умовах набувають для багатьох організацій дуже важливе значення [4].

Оскільки ця тема завжди актуальна, доцільно розглянути основні суттєві аспекти проведення інвентаризації основних засобів.

Інвентаризація основних засобів – це перевірка і документальне підтвердження наявності та стану, оцінка основних засобів (автомобілі, адміністративні споруди т.д.) підприємства[1].

Основними завданнями інвентаризації основних засобів є :

а) виявлення фактичної наявності основних засобів , матеріальних цінностей, бланків суворої звітності, грошових коштів у касах , не реєстраційних , бюджетних , валютних та поточних рахунках ;

б) виявлення не використовуваних матеріальних цінностей;

в) дотримання умов зберігання матеріальних цінностей і грошових коштів , а також правил утримання та експлуатації матеріальних цінностей;

г) перевірка реальної вартості облікованих на Балансі матеріальних цінностей , сум дебіторської та кредиторської заборгованості , в тому числі такої , термін давності якої минув та інших статей Балансу[3]

Порядок і строки проведення інвентаризації основних засобів на підприємствах, в організаціях і установах регламентуються статтею 10. Інвентаризація активів і зобов'язань Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996-ХІУ, Порядком надання фінансової звітності, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 (зі змінами і доповненнями *N 718 від 29.12.2014*) та положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, що набрало чинності з 01.01.2015 р [2].

Відповідно до п.7 розділу I Положення № 879 інвентаризація обов'язково проводиться: перед складанням річної фінансової звітності, у разі зміни матеріально відповідальних осіб, установлення фактів крадіжок, зловживань або псування цінностей, у разі припинення підприємства, у разі переходу підприємства на складання фінансової звітності за міжнародними стандартами, в інших випадках, передбачених законодавством [5]. У наведеному переліку слід звернути увагу на той факт, що інвентаризація обов'язково проводиться при переході підприємства на складання фінансової звітності за міжнародними стандартами на дату такого переходу. Дана вимога є новим, в Інструкції № 69 її не було.

Під час такої операції перевіряється і документально підтверджується наявність, стан й оцінка основних засобів.

Для проведення інвентаризації основних засобів створюється інвентаризаційна комісія, персональний склад якої затверджується наказом керівника. Члени інвентаризаційної комісії несуть відповідальність згідно з чинним законодавством за достовірність даних, внесених до опису проінвентаризованих об'єктів. Наявність основних засобів реєструється в інвентаризаційних описах (форма № інв.-1). У вказаній відомості відображають розбіжності між даними інвентаризаційних описів та обліковими показниками. Ця ж відомість слугує підставою для відображення результатів проведеної інвентаризації основних засобів в обліку [6].

Наступний крок інвентаризації-проведення засідання інвентаризаційної комісії, підсумки якого оформляють Протоколом у довільній формі. У протоколі наводяться причини нестач, втрат, лишків, а також пропозиції щодо заліку внаслідок пересортиці, списання нестач в межах норм природного убутку, а також понаднормових нестач і втрат від псування цінностей із зазначенням причин та вжитих заходів щодо запобігання таким втратам і нестачам. Протокол інвентаризаційної комісії затверджується керівником підприємства протягом 5 робочих днів після завершення інвентаризації. Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії відображаються у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація.

Інвентаризація є інструментом дослідження економічної реальності, яка пізнається в порівнянні. Таким чином, інвентаризація основних засобів є важливим заходом у проведенні якого зацікавлений власник, керівник, головний бухгалтер підприємства, а посилення контролю за її проведенням лише сприятиме підвищенню об'єктивності інвентаризації.

Досить часті зміни законодавчої та нормативної бази в Україні зумовлюють необхідність додаткового дослідження теоретичних засад інвентаризації основних засобів та вимагають розробки нових підходів до її здійснення.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 608 с
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» із змінами та доповненнями від 24.10.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

3. Інвентаризація. Спецвипуск // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 96 (314). – С. 3-34.
4. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навчальний посібник / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 576 с.
5. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 із змінами та доповненнями від від 19.12.2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE26142.html
6. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік [текст]: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 688 с.